

Повратак из вавилонског ропства

Старозаветна историја

Предавања, 23.05.2018.

асс. др Ненад Божовић

Литература

- Д. Милин, Старозаветна историја, 165-167. (хронологија у предавању дата по Д. Милину)
- Ц. Дрејн, Увођење у Стари Завет, 236-261.
- М. Куган, Оксфордска историја библијског света, 414-460.

Библијски извори

- Књига пророка Исаије – Девтероисаија 40-54
- Књига Јездрина 1-5
- Друга књига дневника 36, 22-23
- Књига пророка Агеја, Захарије, Малахије и Јоиља

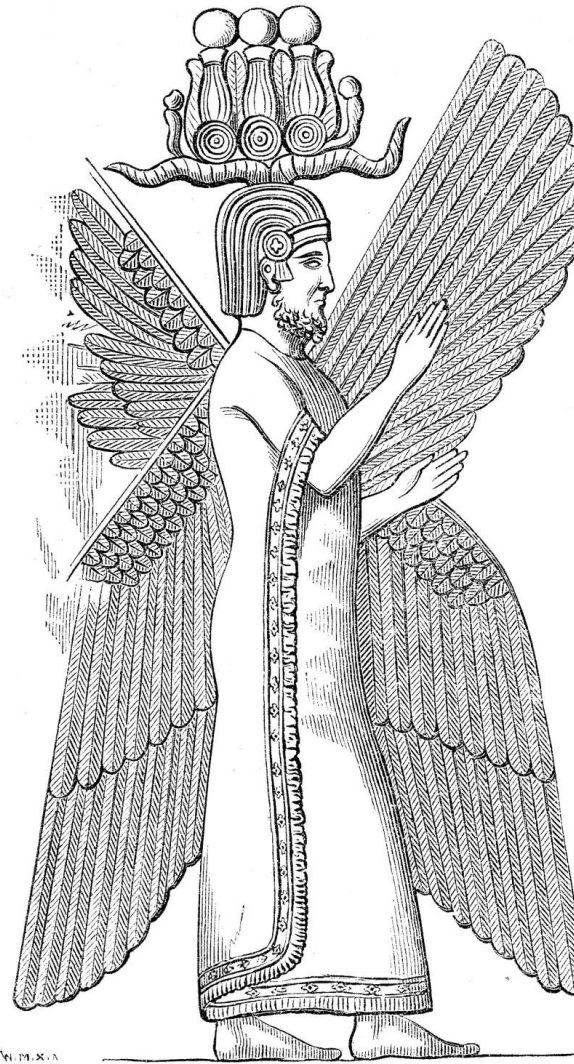
Кир персијски (576-530) – библијски извори

- Пад Вавилона пробудио је наде међу Јудејцима – када је Кир ушетао у Вавилон дочекали су га као ослободиоца
- Ис 40 (Девтероисаија) говори чак о Киру као помазанику, месији који се по Божијем промислу уздигао да би поразио друге народе и подигао Израил; Кир је „оруђе у Божијим рукама“
- Ис 40, 2 „навршио се рок, безакоње је опроштено“
- Ис 56: и туђини који буду поштовали Бога и закон имаће Божији благослов

- персијски цар Кир, 559-530, династија Ахеменида, рељеф Пасаргаде

Кир персијски – библијски извори

- 2Дн 36, 22-23: „Али прве године Кира цара Персијскога, да би се испунила ријеч Господња коју рече на уста Јеремијина, подиже Господ дух Кира цара Персијскога, те огласи по свему царству својему и расписа говорећи: Овако вели Кир цар Персијски: сва царства земаљска дао ми је Господ Бог небески, и он ми је заповједио да му сазидам дом у Јерусалиму у Јудеји. Ко је између вас од свега народа његова? Господ Бог његов нека буде с њим, па нек иде“.

Киров едикт 538.

- Киров едикт – проглас о религијској равноправности – повод за повратак
- Едикт не помиње Јудеју и Јерусалим, али се имплицитно и на њих односи
- Кир је желео да се у сваком месту обнови вера у богове тих места како би се молили за њега и његовог сина Камбиза
- Део Кирове пропаганде да покаже Набонида као безбожника који је навукао гнев богова, а њега као побожног следбеника Мардука; креирање слике о Киру као благонаклоном, толерантном и доброћудном владару (иако је суштински освајач)

- Киров едикт, 538. год, акадско, клинасто писмо на глиненом цилиндру, Британски музеј у Лондону

Киров едикт, 538. год, акадско, клинасто писмо на глиненом цилиндру, Британски музеј у Лондону

Киров едикт – одељак (ст. 30-34)

- „У областима даље од Ашура и Сузе, Агаде и Ешнуне, градова Замбана, Метурнуа, Дера као и у области Гутије, вратио сам овим светим градовима са друге стране Тогра њихова светилишта која су веома дуго била у рушевинама, а ликове (идоле) који су живели онде поново сам подигао у новим храмовима. Такође, ја сам сакупио све њихове бивше становнике и вратио их у њихове постојбине. Даље, на заповест Мардукову, великог господа, све богова Сумера и Акада које је Набонид донео у Вавилон и чији је гнев навукао на себе, вратио сам неокрњене у њихова светилишта, у места у којима им прија боравити“ (ANET, 315-316, превод НБ)

Повратак – прва група (538-7)

- Према едикту да се претпоставити да су извештаји из 2Дн и Језд тачни: враћени су им сасуди из храма (списак у Језд 1) и добијена средства за обнову Храма
- Многи нису хтели да се врате из Вавилона због стеченог материјалног стања, али су помагали повратнике финансијски
- Сасавасар „кнез јудејски“ на челу колоне повратника – члан шире царске породице, можда и син Јоахинов
- Прва група повратника доста бројна (списак Језд 2)

Повратак – друга група

- Зоровавељ син Салатиллов и Исус син Јоседеков предводници колоне
- Зоровавељ највероватније Јоахинов унук, наследио Сасавасара; Исус првосвештеник
- Зоровавељ схвата да би персијска помоћ могла да буде почетак нове израиљске државе
- Обнова олтара на месту Храма, обнова култа
- унајмљивање тесара и каменорезаца за обнову Храма
- обнова кућа и економије
- одбацивање Самарјана

Пророци Агеј и Захарија

- Постегзилни пророци
- Подржавају обнову храма и заједно са народом граде и теше га; објављују пророштва о обнову Јуде, имају поверења у Зоровавеља и Исуса
- После оптимизма за време Кира, његов син Камбиз креће у поход на Египат те оставља простор Палестине опустошен, усеви уништени
- После збацивања Зоровавеља, Исус син Јоседеков првосвештеник полако присваја световне обавезе
- Агеј и Захарија тврде да ће Месија бити и цар и првосвештеник

Обнова Храма 520-515. – проблеми и завршетак радова

- Потказивање Самарјана персијским властима
- Сатрап Татнај и питање дозволе са зидање
- Тешки дани Јуде због Камбизовог (530-522) рата са Египтом – побуна у Екбатани и долазак војсковође Дарија I на власт (Камбиз извршава самоубиство)
- Дипломатска преписка Јудеје са царем Даријем I (522-486)
- Дарије проналази Киров едикт и дозвољава изградњу Храма – Пасха и Обнова 515.
- Назив: Други или Зоровавелев храм (много скромнији него Соломонов)

Од Зоровавеља до Јездре и Немије

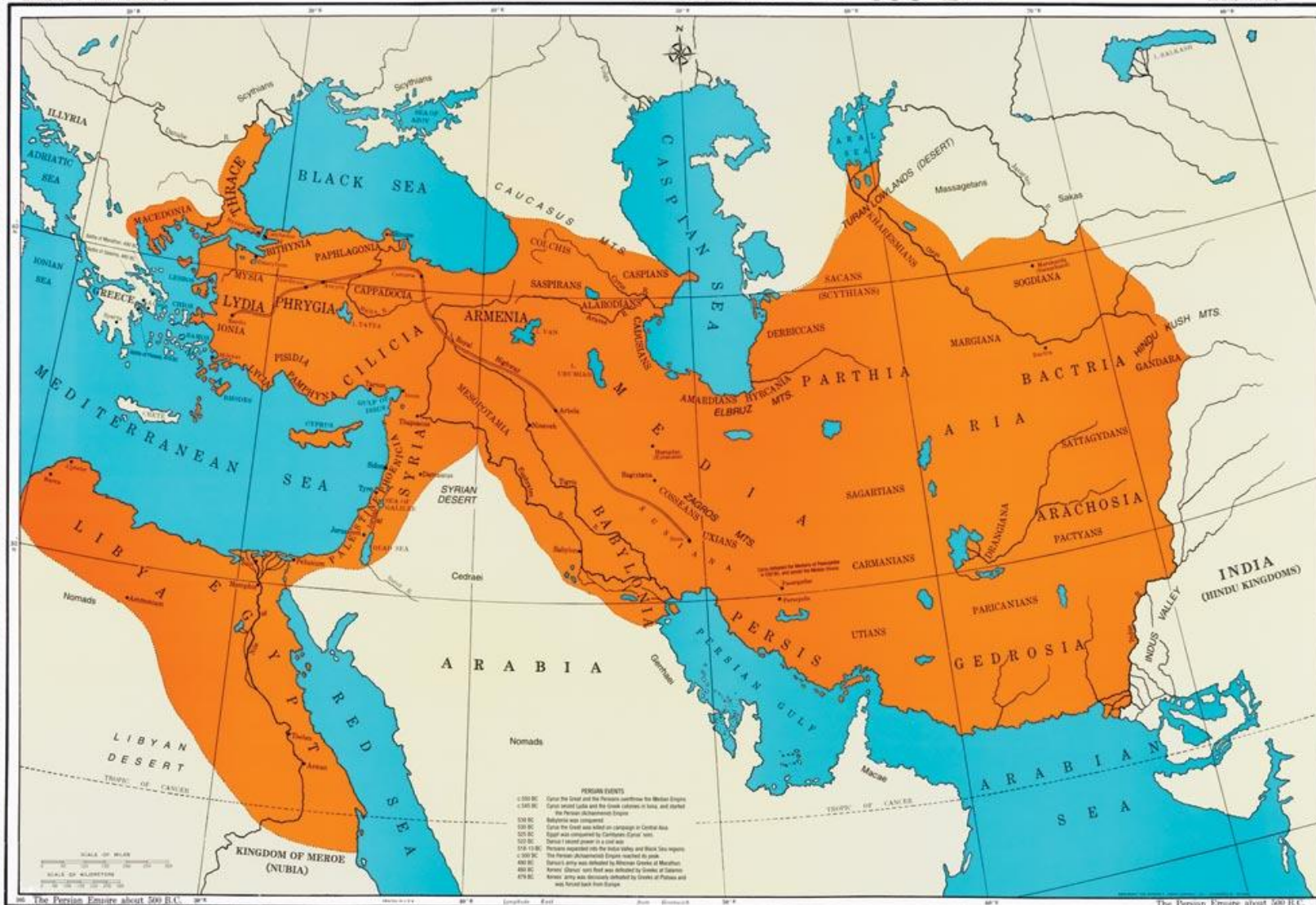

- Зоровавељ је највероватније збачен са места управитеља Јудеје
- Успостављена је провинција Јехуд (по површини као она под Годолијом)
- Период од смрти Дарија 486, од Ксеркса (486-465) до Артаксеркса I (465-424) када делују Јездра и Немија је период о којем нема помена у Библији; веома оскудни подаци.
- Све до Македонског царства 323. г. пХ Јудеја је била провинција Персије

ORIGINAL EDITORS
 Ralph Wilson Tyson, Ph. D., University of Chicago
 Arthur Gay Tomp, Ph. D., Northwestern University
 Clyde Lachar Gray, Ph. D., Northwestern University
 Bruce Lantz, M. A., Northwestern University

THE PERSIAN EMPIRE ABOUT 500 B.C.

Thomas D. Clark, Ph. D., Professor of History
 University of Kentucky

The Persian Empire about 500 B.C.

The Persian Empire about 500 B.C.

The Persian Empire about 500 B.C.